

รายงานภารกิจที่รัฐ / ฝ่ายบริหารต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

รายงานครั้งที่ ๔
ข้อมูล ณ (ว/ด/ป) ๓๐ ก.ย. ๕๗

การดำเนินมาตรการและแนวทางปฏิบัติ

ลำดับ	รัฐธรรมนูญ	มาตรการและแนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	การดำเนินการ	
				(ว / ด / ป)	ผลการดำเนินการ
๑	มาตรา ๘๓	* ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	๓๐ กันยายน ๕๗	<p>การวิจัยและพัฒนา</p> <p>๑. วิจัยสนับสนุนการเสริมสร้างประสิทธิภาพการผลิตและการตลาด มุ่งเน้นสนับสนุนการวิจัยเชิงบูรณาการองค์ความรู้โครงการหลวง ทั้งด้านเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของพืชสำคัญ พืชอาหารเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหาร การฟื้นฟูแหล่งอาหารชุมชนตามแนวพระราชดำริ การเพิ่มศักยภาพการตลาดและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การพัฒนาคุณภาพที่ได้มาตรฐาน วิจัยการผลิตพลังงานทดแทนจากพืชพลังงานของพืชท้องถิ่นและพลังงานชีวมวล รวมทั้งศึกษาและทดสอบความเหมาะสมจากองค์ความรู้โครงการหลวงโดยนำเทคโนโลยีไปปรับใช้ให้เหมาะสม ควบคู่กับการสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน โดยดำเนินการไปแล้ว ๑๔ โครงการ มีผลการดำเนินงานร้อยละ ๑๐๐</p> <p>๒. วิจัยการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมีมิติด้านสังคม เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาชุมชนต้นแบบโครงการหลวงเพื่อให้คนอยู่อาศัยร่วมกับป่าไม้ได้อย่างยั่งยืน เพื่อพัฒนาชุมชนต้นแบบการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหารุนแรงบนพื้นที่สูง พัฒนาชุมชนต้นแบบการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหารุนแรงบนพื้นที่สูง ต่อยอดองค์ความรู้และสร้างมูลค่าเพิ่มจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพ มีการพัฒนาระบบการผลิตพลังงานทางเลือกที่เหมาะสมบนพื้นที่สูง เพื่อส่งเสริมให้พื้นที่โครงการหลวงเป็นแหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน จึงได้นำแนวคิดการพัฒนาชุมชนต้นแบบในแต่ละบริบทสภาพภูมิสังคมบนพื้นที่สูงมาใช้เป็นหลักของการพัฒนา เพื่อให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของชุมชน เกิดระบบการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ภายใต้บริบทของภูมิสังคมบนพื้นที่สูงได้ ๓ รูปแบบ ได้แก่ ชุมชนป่าเมี่ยง ชุมชนที่อาศัยการทำนาเป็นหลักและชุมชนที่มีพื้นฐานจากการปลูกฝิ่น โดยอาศัยหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ในการสร้างกระบวนการเรียนรู้และสรุปทเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงศึกษาและพัฒนาที่สามารถนำไปถ่ายทอดและประยุกต์ใช้ในชุมชน</p>

ลำดับ	รัฐธรรมนูญ	มาตรการและแนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	การดำเนินการ	
				(ว / ต / ป)	ผลการดำเนินการ
					<p>พื้นที่สูงอื่นๆต่อไป โดยดำเนินการไปแล้ว ๑๒ โครงการ ผลการดำเนินงานร้อยละ ๑๐๐</p> <p>๓. สนับสนุนการวิจัยเชิงนโยบายและสังคมเพื่อกำหนดนโยบายและกลยุทธ์การพัฒนาที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เป็นการวิจัยสินค้าโครงการหลวงที่มีศักยภาพในการแข่งขันภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะโลกร้อนและการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เป็นการศึกษากลไกการเรียนรู้และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากปัจจัยภายนอกของชุมชนโครงการหลวง ดำเนินการศึกษาและวิจัยข้อเสนอเชิงนโยบาย และกลไกการปรับตัวต่อผลกระทบการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของสินค้าเกษตร/การพัฒนาเทคโนโลยีงานสินค้าเกษตรให้เหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลง และข้อเสนอเชิงนโยบายและกลไกการปรับตัวต่อผลกระทบการเปลี่ยนแปลง AEC ของสินค้าโครงการหลวง และศึกษาด้านกลไกการเรียนรู้และการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายนอกของโครงการหลวง โดยดำเนินการไปแล้ว ๓ โครงการ มีผลการดำเนินงานร้อยละ ๑๐๐</p> <p>๔. การจัดการองค์ความรู้และบูรณาการงานวิจัยและบนพื้นที่สูง ประกอบด้วย</p> <p>๑) การจัดการองค์ความรู้งานวิจัย ดำเนินกระบวนการจัดการองค์ความรู้ โดยรวบรวม สังเคราะห์และคัดเลือกองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ทั้งจากภายในและภายนอกหน่วยงาน เพื่อให้การดำเนินงานสถาบันบรรลุผลตามยุทธศาสตร์และเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีความเข้มแข็งที่สามารถแข่งขันกับองค์กรอื่นๆได้</p> <p>๒) การบริหารจัดการและติดตามงานวิจัยเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของยุทธศาสตร์วิจัยและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ มีความคล่องตัว และเกิดประสิทธิผลสูงสุด โดยดำเนินการไปแล้ว ๔ โครงการ มีผลการดำเนินงานร้อยละ ๑๐๐</p> <p>การพัฒนาสนับสนุนโครงการหลวงและขยายผลโครงการหลวง</p> <p>๑. งานสนับสนุนการพัฒนาโครงการหลวงให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน เป็นการสนับสนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการเรียนรู้ วัฒนธรรมเพื่อลดใช้สารเคมีบนพื้นที่สูงและเฝ้าระวังการปนเปื้อนมลพิษในสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพผลผลิตตามมาตรฐานอาหารปลอดภัย การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบนพื้นที่สูง การพัฒนาเยาวชนบนพื้นที่สูง การฟื้นฟูและอนุรักษ์หัตถกรรมของชนเผ่าบนพื้นที่สูงและเตรียมความพร้อมชุมชนด้านการท่องเที่ยวเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการในพื้นที่โครงการหลวงเพื่อเป็นแหล่งขององค์ความรู้ของการพัฒนาพื้นที่สูงที่มีการวิจัยพัฒนาและถ่ายทอดให้แก่เกษตรกร รวมทั้งพัฒนาศูนย์โครงการหลวงทุกแห่งให้เป็นศูนย์เรียนรู้ ด้านต่างๆ ได้แก่ พืชผัก ไม้ผล ไม้ดอก พืชไร่ ชา กาแฟ พืชสมุนไพร และพืชอื่นๆ รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์</p>

ลำดับ	รัฐธรรมนูญ	มาตรการและ แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานที่ รับผิดชอบ	การดำเนินการ	
				(ว / ต / ป)	ผลการดำเนินการ
					<p>โดยดำเนินงานสนับสนุนโครงการหลวงและขยายผลสำเร็จโครงการหลวงไปสู่การพัฒนาพื้นที่สูงอื่นๆ จึงได้ดำเนิน “โครงการสนับสนุนการพัฒนาโครงการหลวงเพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน” เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของมูลนิธิโครงการหลวงและสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด มีจำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดตามแนวทางองค์ความรู้โครงการหลวง มีเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดตามแนวทางองค์ความรู้โครงการหลวง จำนวน ๗๙๙ ครั้ง ๓๙,๕๘๓ คน</p> <p>๒. งานขยายผลโครงการหลวง เน้นการส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้จากทุนความรู้ของโครงการหลวงผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูง ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางของโครงการหลวงในพื้นที่สูง รวม ๒๙ แห่ง ใน ๒๔ อำเภอ ของ ๘ จังหวัด มีจำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ จำนวน ๒,๘๕๓ ครั้ง ๔๙,๑๕๘ คน</p> <p>๓. โครงการ “รักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน” เน้นจัดตั้งถิ่นฐานถาวรและพัฒนาชุมชนในพื้นที่ต้นน้ำและลุ่มน้ำตามพระราชดำริการอยู่ร่วมกันของคนกับป่า และอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสถาบันมีบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการอำนวยการ และคณะกรรมการบริหารและกำกับดูแล โดยมีพื้นที่การดำเนินงานทั้งหมดจำนวน ๑๑ แห่ง ใน ๑๐ อำเภอ ของ ๗ จังหวัด มีจำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ จำนวน ๑,๘๓๒ คน</p> <p>๔. โครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาการปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืน ร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ส. และมูลนิธิโครงการหลวง เพื่อเข้าไปดำเนินงานในพื้นที่ที่มีการปลูกฝิ่นซ้ำซาก โดยใช้การพัฒนาตามแนวทางของโครงการหลวง ควบคู่กับการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของหน่วยงานและชุมชนท้องถิ่น ในพื้นที่ ๑๑ แห่ง ๓ จังหวัด ๗ อำเภอ ๑ ตำบล ๑๒๖ กลุ่มบ้าน มีจำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ จำนวน ๑๒,๒๐๕ คน</p> <p>๕. ถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวงและพัฒนาศักยภาพชุมชนบนพื้นที่สูง เน้นส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากองค์ความรู้ของโครงการหลวงสู่ชุมชนเพื่อให้ชุมชนสามารถนำไปรับใช้ในการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน โดยอาศัยเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ถ่ายทอดองค์ความรู้ ๗ จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ตาก แม่ฮ่องสอน น่าน รวม ๑๘๐ แห่ง และพัฒนาศักยภาพชุมชนบนพื้นที่สูงในพื้นที่ ๕ จังหวัด ๑๐ อำเภอ จำนวน ๑๓ แห่ง รวมทั้งหมด ๑๙๓ แห่ง มีเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดตามแนวทางองค์ความรู้โครงการหลวง จำนวน ๒๒,๙๐๗ คน</p>

ลำดับ	รัฐธรรมนูญ	มาตรการและแนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	การดำเนินการ	
				(ว / ต / ป)	ผลการดำเนินการ
					<p>๖. งานจัดทำแผนชุมชนในพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน</p> <p>๑) โครงการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลในระดับกลุ่มบ้าน (๒๙ แห่ง) โดยเป้าหมายของการดำเนินงานของโครงการขยายผลโครงการหลวงคือการช่วยให้ประชากรมีรายได้ที่พอเพียง ชุมชนเข้มแข็งมีสิ่งแวดล้อมที่ดีและยั่งยืนซึ่งการดำเนินงานจะมุ่งพัฒนาโดยใช้พลัง ๓ ด้าน ของการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนคือ การสร้างรายได้ การสร้างสิ่งแวดล้อม และการสร้างความมั่นคงทางสังคม โดยพื้นฐานความต้องการ ของชุมชนผ่านกระบวนการการจัดทำแผนชุมชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และการสำรวจข้อมูล การจัดทำฐานข้อมูลในระดับกลุ่มบ้านเพื่อใช้จัดเก็บ รวบรวม ข้อมูลชุมชน และวิเคราะห์ข้อมูลหมู่บ้านชุมชนที่สามารถชี้ให้เห็นจุดแข็งจุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค และข้อมูลดังกล่าวใช้เป็นข้อมูลจัดทำแผนงาน Master plan ของชุมชนต่อไป</p> <p>๒) โครงการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนในพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง (๕ แห่ง) เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาขีดความสามารถของชุมชนในการจัดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นของตนเองในทุกๆด้าน ตามความต้องการของชุมชนโดยใช้กระบวนการจัดทำแผนชุมชนเป็นเครื่องมือ นำไปสู่ชุมชนที่เข้มแข็ง บูรณาการการทำงานขององค์กรภาครัฐ ในการสนับสนุนการบูรณาการแผนชุมชน โดยใช้พื้นที่เป็นที่ตั้ง ชุมชนเป็นศูนย์กลางและคนในชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบการพัฒนาและแก้ไขปัญหา ผลักดันกิจกรรมตามความต้องการของแผนชุมชน มีเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดตามแนวทางองค์ความรู้โครงการหลวง จำนวน ๔,๔๔๒ คน</p> <p><u>การบริหารจัดการอุทยานหลวงราชพฤกษ์</u></p> <p>เป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญในการเผยแพร่พระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเป็นแหล่งความรู้ด้านพืชสวน ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงเป็นสถานที่การจัดกิจกรรมและนิทรรศการทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ รวมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและเกษตรที่สำคัญของประเทศ พัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวในระดับนานาชาติ โดยเพิ่มพรรณไม้และต้นไม้ใหญ่ให้เป็นอุทยานแห่งความสวยงามและความร่มรื่น ให้มีคุณภาพพร้อมให้บริการ ในระดับสากล พัฒนาให้พร้อมในการจัดงาน “อุทยานดอกไม้แห่งอาเซียน” จัดหารายได้ให้สามารถลดรายจ่ายของรัฐลงได้ และส่งเสริมการท่องเที่ยว มีประชาชนและผู้สนใจเข้าเยี่ยมชม จำนวน ๖๙๙,๐๔๓ คน</p>

ผู้รับผิดชอบการรายงาน...นางสาวธิดา วุฒิการณ์...ตำแหน่ง...นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

กลุ่มงาน...กลุ่มติดตามและประเมินผล...สำนัก/กอง...สำนักยุทธศาสตร์และแผน สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)...กระทรวง/หน่วยงาน...กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

โทรศัพท์...๐๕๓-๓๒๘๔๙๖-๘ ต่อ ๑๓๐๒...โทรสาร...๐๕๓-๓๒๘๒๒๖...E-mail address...theetawood@gmail.com